

Nieuwsbericht januari 2020

Datum: 15 januari 2020
Van: Swalef pensioenjuristen en academie

Onderwerp: Pensioenakkoord 2020: een update

Inleiding

Minister Koolmees (SZW) berichtte de Tweede Kamer op 5 juni 2019 per [brief](#) dat kabinet en werknemers- en werkgeversorganisaties een principeakkoord hebben bereikt over vernieuwing van het pensioenstelsel, een minder snelle stijging van de AOW-leeftijd, arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen en over een pakket maatregelen dat het voor een ieder haalbaar maakt om gezond werkend het pensioen te bereiken. Ook voor degenen met zwaar werk. Sociale partners hebben dit principeakkoord aan hun achterbannen voorgelegd.

In deze brief van 5 juni 2019 vermeldt Koolmees dat hiermee wordt aangesloten bij het [advies van de SER](#) van diezelfde datum.

Op 15 juni 2019 stemden de FNV en CNV in met het pensioenakkoord en op 18 juni 2019 stemde de VCP in. Daarmee kon de uitwerking van het akkoord officieel beginnen, immers is er met dit pensioenakkoord nog geen nieuw pensioenstelsel. Hiervoor moeten vele afspraken nog nader worden uitgewerkt en moet de pensioenwetgeving worden gewijzigd.

In [ons nieuwsbericht van 17 juli 2019](#) informeerden we je op hoofdlijnen over het pensioenakkoord.

In [ons nieuwsbericht van 27 november 2019](#), gaven we een korte update over de status van het pensioenakkoord.

Ondertussen schreven we een handig overzichtsartikel in Pensioen & Praktijk van oktober 2019, [Het pensioenakkoord: naar een nieuw pensioenstelsel](#)

Kamerbrief naar aanleiding van het principeakkoord vernieuwing pensioenstelsel

Op 12 december 2019 heeft Minister Koolmees [de vragen van de Eerste Kamer naar aanleiding van het principeakkoord vernieuwing pensioenstelsel](#) beantwoord. De vragen betreffen specifiek de kortingen of concrete vragen betreffende de uitwerking van het pensioenakkoord.

Allereerst benadrukt de minister dat de uitwerking van het pensioenakkoord commitment vergt van zowel politieke als sociale partners in de komende jaren, vooral op het gebied van transitie en compensatie. Hij zegt daarnaast geen maatregelen te treffen om topinkomens bij pensioenfondsen onder de Balkende-norm te brengen, ook niet als deze fondsen wel kortingen overwegen op hun pensioenen. Volgens de minister is het aan de pensioenfondsen zelf om afspraken te maken over het beheer van het pensioenfonds.

De minister wil de doorsneesystematiek afschaffen en zegt dat effecten van de transitie hiervan in samenhang moeten worden gezien. Er is bijvoorbeeld de mogelijkheid om compensatie deels uit het vermogen te financieren. Er is ook een verschil van de gevolgen van een overstap op een nieuwe pensioenopbouw per pensioenregeling en per leeftijdscategorie. Het is belangrijk dat deelnemers evenwichtige en zorgvuldige compensatie krijgen. Hierbij worden alle belangen afgewogen. Het kabinet is bezig met het scheppen van een wettelijk kader voor de transitie.

De uitwerking van het pensioenakkoord wordt aangestuurd door een stuurgroep. Deze bestaat uit het kabinet en vertegenwoordigers van organisaties met jongeren en ouderen. Hun uitwerking wordt verwacht in april 2020 afgerond te zijn. Medio 2020 is de minister van plan de Kamer te informeren over de uitkomsten.

De minister zal niet het maatwerk in het beleggingsbeleid heroverwegen. Volgens hem betekent een overstap naar het nieuwe contract niet meteen dat gepensioneerden er in pensioen op achteruit gaan. Het is aan de pensioenuitvoerder om in overeenstemming met de risicohouding van de deelnemers te bepalen welk beleggingsbeleid passend is.

Daarna gaat de minister in op de rekenrente. Deze bepaalt de actuele kostprijs van een toekomstig uit te keren pensioenaanspraak. Als deze wordt verhoogd, daalt de contante waarde van de pensioenverplichtingen en stijgt de dekkingsgraad. Er kan dan meer uitgekeerd worden, maar omdat het pensioenvermogen niet is gestegen wordt dit geld weggehaald bij de toekomstige pensioenen van jongere deelnemers. Dit betekent dat een verhoging van de rekenrente altijd leidt tot een structurele herverdeling van jong naar oud. In de toekomst hebben we daardoor een hoger risico op tekorten, omdat rendement behalen boven de risicovrije rente alleen kan door meer risico te nemen, en door meer risico is er meer kans op verliezen.

Voortgangsrapportage uitwerking pensioenakkoord

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft op 19 december 2019 de [voortgangsrapportage over de uitwerking van het pensioenakkoord](#) uitgebracht. In de planningsbrief van 7 oktober, de zogenoemde Roadmap die verderop in dit artikel wordt belicht, heeft minister Koolmees verschillende routes geschetst van de diverse onderdelen van het pensioenakkoord en gemeld dat hij het eind van dit jaar zou informeren over de voortgang. Bij een aantal trajecten is in de tussentijd al concrete voortgang geboekt. Deze trajecten worden in de voortgangsrapportage beschreven. De planning van de trajecten hebben wij in dit artikel al uitgewerkt. Dus voor een overzicht van de trajecten, ook de trajecten waar nog niet genoeg vooruitgang is geboekt in de tussenliggende periode, maar achter de schermen hard wordt gewerkt: lees verder!

Kortingsregels laatste nieuws

In de brief van de minister van 5 juni 2019 staat dat de huidige regels om te korten tijdelijk worden aangepast om de kans op kortingen op de korte termijn te verkleinen. Concreet hoeven pensioenfondsen de komende jaren geen MVEV-korting door te voeren bij een dekkingsgraad boven de 100%. Pensioenfondsen die al vijf jaar lang in onderdekking zitten en ook aan het eind van 2019 een dekkingsgraad onder de 100% hebben, zullen onvoorwaardelijke kortingen moeten doorvoeren zodat ze weer op 100% uitkomen.

Op 19 november 2019 heeft Koolmees echter een brief naar de Tweede kamer gestuurd, waarin Koolmees bevestigt dat de meeste pensioenfondsen die in de problemen zijn in 2020 niet hoeven te korten op de pensioenen die zij verstrekken. Alleen pensioenfondsen met een actuele dekkingsgraad van minder dan 90% hoeven een onvoorwaardelijke korting door te voeren tot zij een dekkingsgraad hebben van 90%. Koolmees kan niet garanderen dat er helemaal geen pensioenen zullen worden verlaagd, maar voor veel pensioenfondsen biedt deze maatregel verlichting.

Minister Koolmees heeft op 16 december 2019 een [regeling](#) gepubliceerd tot wijziging van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling vanwege het voorkomen van onnodige pensioenkortingen. Minister Koolmees heeft gebruik gemaakt van zijn bevoegdheid in artikel 142 van de Pensioenwet. Op deze manier staat hij pensioenfondsen tijdelijk toe langer over geen minimaal verplicht eigen vermogen te beschikken en om een langere termijn voor herstel naar vereist eigen vermogen te hanteren zoals hierboven beschreven.

Wat is er al gebeurd?

Eerste wetgevingspakket in internetconsultatie

Het eerste wetgevingspakket in het kader van de uitwerking van het pensioenakkoord is in internetconsultatie geweest. Deze consultatie is op 9 december 2019 gesloten. Het kabinet wil met het wetsvoorstel 'Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen' meer ruimte bieden voor keuzevrijheid in het pensioenstelsel. Zo krijgen deelnemers het recht om bij pensionering eenmalig een bedrag ineens op te nemen. Ook krijgen werknemers die niet gezond kunnen blijven doorwerken de mogelijkheid om - in overeenstemming met hun werkgever - drie jaar vóór hun AOW-leeftijd te stoppen met werken. Ten slotte wordt het aantal weken belastingvrij verlofsparen verdubbeld van vijftig naar honderd.

Wet temporisering verhoging AOW-leeftijd en oprichting Stuurgroep

- **Wet temporisering verhoging AOW-leeftijd.** Waar in de huidige situatie de AOW-leeftijd al in 2021 naar 67 jaar zou stijgen, gebeurt dat, door uitwerking van het pensioenakkoord, pas in 2024. De AOW-leeftijd wordt namelijk tot en met 2021 bevroren op het huidige niveau van 66 jaar en vier maanden. Vervolgens stijgt de AOW-leeftijd in 2022 naar 66 jaar en zeven maanden, in 2023 naar 66 jaar en tien maanden en in 2024 naar 67 jaar. Omdat de eerste groep burgers in 2020 geraakt zal worden door de AOW-gerechtigde leeftijd, is het wetsvoorstel nog voor het zomerreces aangenomen in zowel de Tweede als de Eerste Kamer met het oog op publicatie in het Staatsblad in de maand juli 2019 en inwerkingtreding per 1 januari 2020.
- **Oprichting Stuurgroep.** Inmiddels is er een stuurgroep opgericht, bestaande uit het kabinet, werkgevers- en werknemersorganisaties, en adviserende leden (DNB, AFM, het CPB, Pensioenfederatie, Verbond van Verzekeraars). De uitwerking van alle onderdelen vindt plaats onder regie van deze stuurgroep.

Planning uitwerking pensioenakkoord ('Roadmap')

Op 7 oktober 2019 berichtte minister Koolmees de Tweede Kamer per brief over [de planning en uitwerking van het pensioenakkoord](#). De planning wordt ook wel aanschouwd

als 'the roadmap'. Voor de gedetailleerde planning, zie deze [tabel](#). Wij maakten van deze tabel een overzichtelijke [tijdlijn](#).

Het pensioenakkoord betreft een totaalpakket aan afspraken, de diverse maatregelen binnen dit pakket hebben echter verschillende tijdpaden. Deze planning komt neer op het volgende:

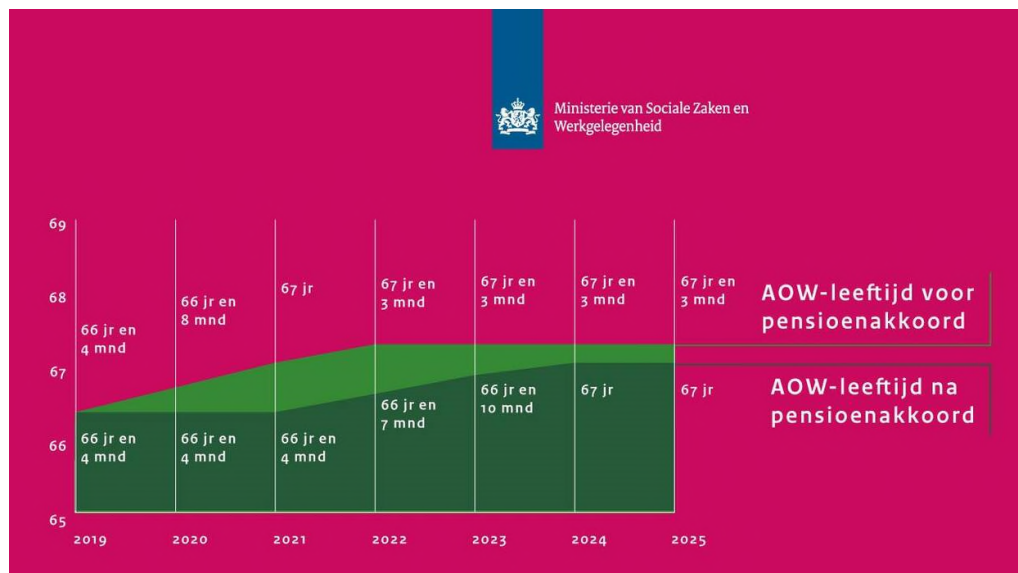
Aanpassing 1-op-1- koppeling AOW- en pensioenrichtleeftijd

Koppeling AOW-leeftijd en levensverwachting

De koppeling tussen de AOW-leeftijd en de gemiddelde levensverwachting wordt minder streng. In het huidige stelsel geldt dat men een jaar langer moet doorwerken als men gemiddeld een jaar ouder wordt. Dat wordt aangepast naar acht maanden langer doorwerken

De AOW-leeftijd blijft na uitwerking van het pensioenakkoord ook in 2025 op 67 jaar. Dat schreef minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 1 november 2019 in een [brief](#) aan de Tweede Kamer op basis van CBS-prognoses over de gemiddelde resterende levensverwachting op 65-jarige leeftijd. Daarvoor is het wel noodzakelijk dat de wet waarmee deze temporisering van de AOW-leeftijd nog in moet gaan.

Na 2024 is de verhoging van de AOW-leeftijd gekoppeld aan de levensverwachting. Het kabinet en sociale partners hebben afgesproken dat de stijging van de AOW-leeftijd met ingang van 2025 voor 2/3de gekoppeld wordt aan de stijging van de resterende levensverwachting op 65 jaar.

Bron: [Rijksoverheid d.d 1 november 2019](#)

Pensioenrichtleeftijd

De pensioenrichtleeftijd is op een vergelijkbare wijze gekoppeld aan de levensverwachting. Op grond van de Wet op de loonbelasting 1964 en de gemiddelde resterende

levensverwachting op 65-jarige leeftijd in 2031 blijft de pensioenrichtleeftijd ook in 2021 68 jaar, ook dit blijkt uit de [brief](#) van 1 november 2019.

Om bovengenoemd te realiseren moeten de AOW en fiscale wetgeving gewijzigd worden.

PLANNING: De voorbereidingen voor het wetsvoorstel zijn gestart, de Tweede Kamer zal voor de zomer van 2020 geïnformeerd worden over de voortgang.

Duurzame inzetbaarheid en maatregelen 'zware beroepen'

Er komt ruimte voor werkgevers en werknemers om mensen met zwaar werk eerder te laten stoppen met werken.

Onderzoek uittreden na aantal dienstjaren

Er komt een onderzoek of het mogelijk is om het moment van uittreden onder voorwaarden te koppelen aan het aantal dienstjaren, bijvoorbeeld 45.

PLANNING: Afronding van het onderzoek en informeren van de Tweede Kamer in 2020.

Wetsvoorstel drempelvrijstelling in RVU-heffing en aanpassen fiscale ruimte verlofsparen

Het kabinet en sociale partners hebben afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat werkenden in Nederland gezond naar hun pensioen kunnen toewerken. Voor de overgangsmatregelen is als ingangsdatum 1 januari 2021 afgesproken. Wet- en regelgeving zal worden aangepast om ervoor te zorgen dat de fiscale ruimte wordt vergroot voor verlofsparen en er tijdelijk (5 jaar) een drempelvrijstelling komt in de RVU-heffing.

PLANNING: De regering heeft het voornemen het voorstel voor de wetswijziging voor de zomer van 2020 in te dienen. Daarnaast zal in de eerste helft van 2020 de Tweede Kamer geïnformeerd worden over de vormgeving en voorwaarden van sectorale maatwerkafspraken rond duurzame inzetbaarheid.

Extra investering

Daarnaast heeft het kabinet vanaf 2021 4 x 200 miljoen euro gereserveerd voor het stimuleren van duurzame inzetbaarheid en het wegnemen van knelpunten bij het realiseren van regelingen die vrijgesteld zijn van de RVU-heffing.

PLANNING: De komende maanden gaat de minister in samenspraak met sociale partners een regeling uitwerken voor een verantwoorde inzet van deze middelen. De Tweede Kamer wordt in de eerste helft van 2020 geïnformeerd over de vormgeving en voorwaarden van deze regeling, zodat sociale partners op tijd afspraken kunnen maken in sectoren en bedrijven.

Meerjarig investeringsprogramma en leven lang ontwikkelen

Per 2020 is structureel 10 miljoen euro beschikbaar gesteld voor een meerjarig investeringsprogramma en leven lang ontwikkelen.

PLANNING: De minister informeert de Tweede Kamer in de eerste helft van 2020 over de opzet van het investeringsprogramma.

Uitwerking tweede pijlerpensioen

Vernieuwing tweede pijlerpensioen

De uitwerking van het pensioenakkoord wordt opgeleverd in de vorm van een hoofdlijnennotitie.

PLANNING: Eind 2019 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van de uitwerking.

De stuurgroep streeft ernaar om de uitwerking van het pensioenakkoord uiterlijk in april 2020 af te ronden. Er wordt naar gestreefd om medio 2020 de Tweede Kamer te informeren over de uitkomsten van de uitwerking. Op basis daarvan zal vervolgens een wetsontwerp worden opgesteld, die begin 2021 bij de Tweede Kamer wordt ingediend. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 januari 2022.

Europeesrechtelijke houdbaarheid

De Europeesrechtelijke houdbaarheid van het nieuwe stelsel als geheel en de nieuwe contracten in het bijzonder, is essentieel. De minister heeft toegezegd om zich maximaal in te spannen om vooraf zoveel mogelijk zekerheid te verkrijgen over de Europeesrechtelijke houdbaarheid van de verplichtstelling binnen het nieuwe stelsel.

Bij de Europeesrechtelijke houdbaarheid draait het in hoofdzaak om 3 thema's:

1. Mededinging, waarop de Nederlandse verplichtstelling een uitzondering is
2. Gelijke behandeling, en
3. Bescherming van eigendom

De laatste twee thema's spelen met name een rol bij de overstap op degressieve pensioenopbouw in combinatie met leeftijdsonafhankelijke premies en het 'invaren' van bestaande pensioenaanspraken- en rechten in een nieuw contract.

De volgende acties met de volgende planning worden uitgezet:

1. *Juridische analyse op de hierboven genoemde drie thema's*
PLANNING: Afronding eind 2019, informeren Tweede Kamer begin 2020
2. *(Vervolg)gesprekken met vertegenwoordigers Europese Commissie*
PLANNING: najaar 2019
3. *Integrale toets op Europeesrechtelijke houdbaarheid van het beoogde nieuwe stelsel*
PLANNING: De uitkomst wordt gedeeld met de Tweede Kamer in de hoofdlijnennotitie medio 2020.

Wetsontwerp

Het wetsontwerp dat aan de hand van de resultaten van de uitwerking van het pensioenakkoord wordt opgesteld, wordt specifiek voor het thema gelijke behandeling, getoetst door het College van de Rechten van de Mens.

De Europeesrechtelijke houdbaarheid van het wetsvoorstel wordt door de Raad van State getoetst.

Nabestaandenpensioen

In beide voorgestelde contracten in het [SER advies](#) van 5 juni 2019 dient het nabestaandenpensioen ook te worden afgedekt. Het fiscale kader moet daar ruimte voor bieden. De default moet zijn dat het nabestaandenpensioen goed is geregeld.

De Stichting van de Arbeid is advies gevraagd over de gewenste vormgeving van het nabestaandenpensioen.

PLANNING: Verwacht wordt dat de Stichting eind 2019 het advies zal opleveren, waarop begin 2020 de kabinetsreactie wordt verwacht.

Aanvalsplan witte vlek

Er is afgesproken dat de Stichting van de Arbeid een aanvalsplan zal opstellen

PLANNING: Gereed begin 2020, na presentatie aanvalsplan.

Pensioenopbouw zelfstandigen

Het onderzoek naar mogelijkheden van vrijwillige aansluiting van zelfstandigen bij de pensioenregeling in de sector of de onderneming waar zijn werken, ook als zij voordien niet als werknemer hebben deelgenomen, is van start gegaan.

PLANNING: In de hoofdlijnennotitie zullen de uitkomsten vóór de zomer van 2020 worden gepresenteerd.

Bedrag ineens

Elke deelnemer krijgt de keuze om op pensioeningangsdatum maximaal 10% van de waarde van het opgebouwde pensioen op te nemen als een bedrag ineens.

PLANNING: Het kabinet is gestart met de voorbereidingen van een wetsvoorstel die het opnemen van een ineens bedrag op pensioendatum regelt. Het wetsontwerp is in december 2019 voor internetconsultatie opengesteld geweest. Er wordt naar gestreefd dit wetsvoorstel voor de zomer van 2020 bij de Tweede Kamer in te dienen.

Verkenning verdergaande keuzemogelijkheden

Er worden keuzemogelijkheden verkent in het tweede pijler pensioenstelsel. Voor de verkenning zal gebruik gemaakt worden van bestaande onderzoeken. Er kan dan gedacht worden aan keuzemogelijkheden of bijvoorbeeld de keuze tussen een vaste of variabele pensioenuitkering ook bij andere pensioencontracten interessant is, maar ook of deelnemers de keuze geboden kan worden of, tussen verschillende beleggingsprofielen, waaronder een 'groenere' optie, gekozen kan worden.

PLANNING: Eind 2019 start de verkenning ernaar en verwacht wordt dat in de hoofdlijnennotitie, voor de zomer van 2020 de uitkomsten worden gepubliceerd.

Arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen

Zzp'ers moeten zich verplicht tegen arbeidsongeschiktheid gaan verzekeren, zodat alle werkenden verzekerd zijn.

PLANNING: de Stichting van de Arbeid werd verzocht om in het begin van 2020 een voorstel uit te werking. Het kabinet streeft ernaar om vóór de zomer van 2020 een voorstel naar de Tweede Kamer te sturen.

Planning van diverse onderzoeken

- Onderzoek CPB naar de effecten van het nieuwe stelsel: uitkomsten voor de zomer van 2020 aan te bieden in de hoofdlijnennotitie
- Uitvoeringskosten: het verzoek was om de resultaten nog eind 2019 te sturen, maar er wordt niet uitgesloten dat pas in het begin van 2020 de resultaten gestuurd worden.
- De consequenties van een structureel lage rente: gestreefd wordt om de uitkomsten voor de zomer van 2020 aan te bieden.

Daarnaast staat in de brief dat "de zorgelijke financiële situatie van de pensioenuitkeringen, de nieuwe pensioenopbouw en de pensioenpremies" in een apart traject, los van de stuurgroep, met de pensioensector wordt besproken.

Disclaimer

Swalef streeft er naar de informatie correct en actueel te verstrekken. Aan de informatie die is verstrekt kunnen echter geen rechten worden ontleend.

Swalef aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de inhoud en de informatie in dit nieuwsbericht.